

6/387

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

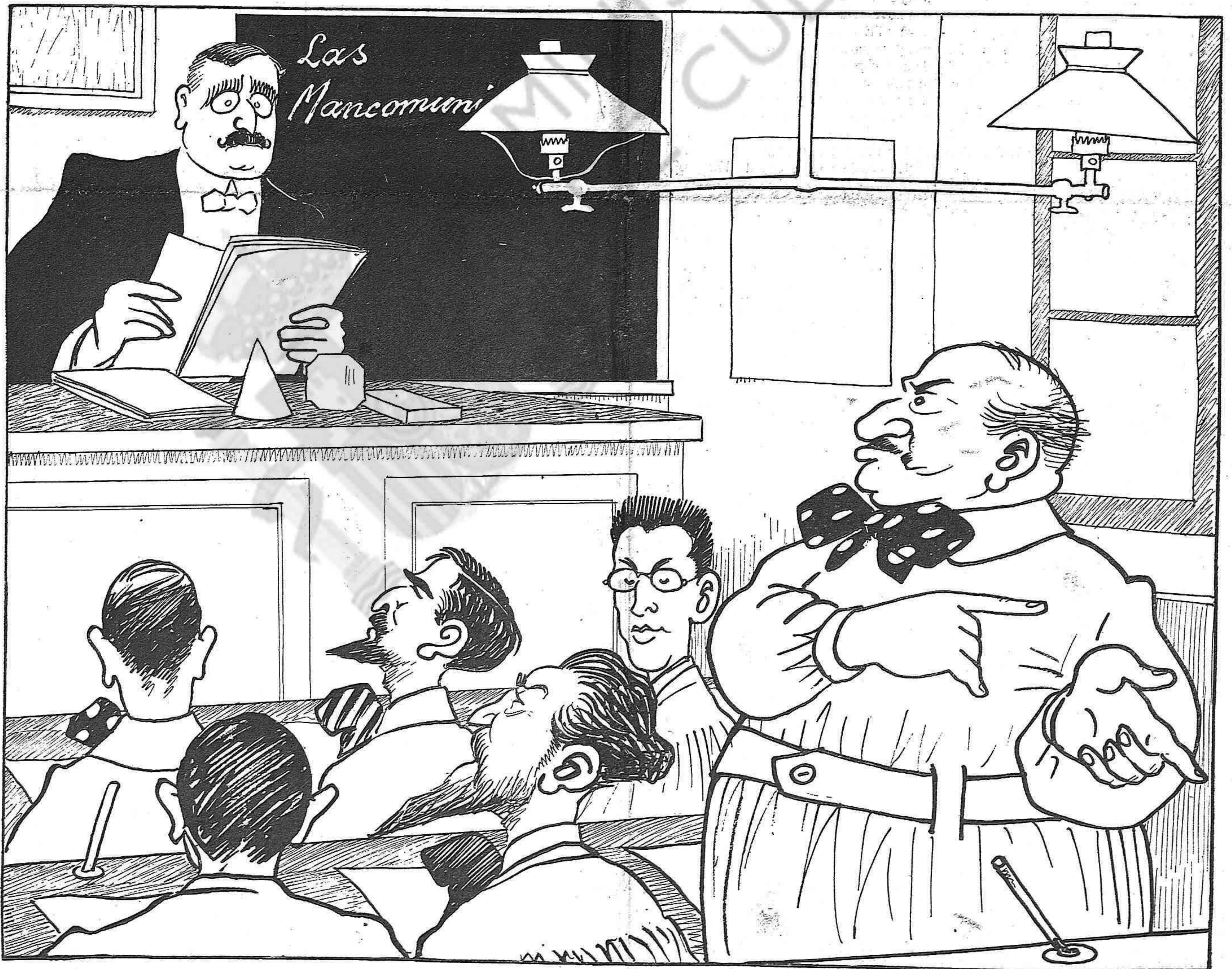
CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM 20, BOTIGA BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fòra de Barcelons, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

El moment solemne

CANALEJAS:—¿Qué hi diu, ab això de les Mancomunitats, el senyor Lerroux?
PERE COROMINAS:— ¡Ha fugit d'estudi!

Catalunya davant les Corts

Escric aquest article ab una gran perplexitat: no sé, quan se publiqui a LA CAMPANA, quina serà la sort del ministeri Canalejas. Les darreres notícies me diuen que'l President ha plantejat la crisi davant les Corts, després del discurs d'en Moret contra les mancomunitats.

Tractem de veure ab ulls d'historià aquet moment.

Les mancomunitats són un projecte d'importància evidentment exagerada per partidaris y enemics. Ni desde'l punt de vista català són tan gran avens com voldria suposarse, ni desde'l punt de vista centralista són un tan greu perill com alguns han dit. Desde'l punt de vista català, una mancomunitat de províncies tindrà sempre el gran inconvenient d'esser una Catalunya oficialista, fonamentada sobre organismes falsos, precisament sobre aqueixa *provincia* burocràtica y fictícia, contrafeisó de les personalitats ètniques o nacionals. Ademés, la mancomunitat provinciana, que seria aquí més catalana que barcelonina, això es, més rural que ciutadana, com són els organismes de les actuals diputacions, no resultaria tot seguit un orgue impulsor y progressiu, sinó més aviat un medi ofert, per de prompte, a la preponderància de les dretes. Ja aleshores del debat sobre'l projecte d'Administració local, d'en Maura, va ferse notar que'l colegi unic provincial era un sementer de reacció, y com que les diputacions, en general, són organismes conservatius o estacionaristes, d'aquí que les mancomunitats provincials ho resultarien també probablement. Per això confesso no sentir per les mancomunitats un entusiasme boig, ni veurehi un fort impuls catalanista. Les meves conviccions de *centralista de Catalunya* aspiren a la creació d'una més capital y ciutadana institució que les mancomunitats provincianes, endressades, com la província mateixa, a la defensa de l'interès *material* ab preferència a l'erecció *ideal* d'una cultura pròpia.

En tal sentit,estic d'acord ab els qui creuen més moderna y util una mancomunitat de municipis que una mancomunitat de províncies; perquè el municipi, orgue viu y evident, té més condicions de *nucli* que la província. Una mancomunitat catalana seria un catalanisme de juxtaposició d'organismes morts, y tindriem d'infondrehi vida. Una mancomunitat municipal podria esser l'origen d'un catalanisme d'irradiació barcelonina, o de lo que en diríem *intus-suscepció*.

De totes maneres, ja que s'ha senyalat la beneficència y l'instrucció pública com a matèries que's confiarien a la futura mancomunitat,estic plenament d'acord ab el meu venerat amic senyor Giner de los Ríos, diputat per Barcelona, en creure que l'Estat hauria d'exigir de totes maneres a les institucions benèfiques o instructives creades per les mancomunitats, una condició laica o neutral.

Però, sia com sia, les mancomunitats representen una forma primitiva d'autonomia catalana y una bona voluntat del Govern en relació a Catalunya. Implícitament, les mancomunitats provincials y municipals, en temps del ministeri Maura, ja varen esser aprovades al Congrés, dins el projecte d'administració local, ont eren l'única part que nosaltres, lliberals autèntics, podíem acceptar. Seria, doncs, curiosíssim, que elles causessin avui la caiguda d'un ministeri democràtic, quan totes les esquerres les han acullides benèvolament. Representaria això una nova evidència de que'l plet de Catalunya davant l'Estat espanyol es insoluble, de que una gran part de l'opinió espanyola està tançada a la comprensió del dret public modern y a la percepció de la llibertat; representaria, en fi, un nou desengany pera'ls qui encara creiem en la solució harmònica d'aquet problema, ont no volem veure una irreductibilitat de rasses, sinó una manca de mutual coneixensa.

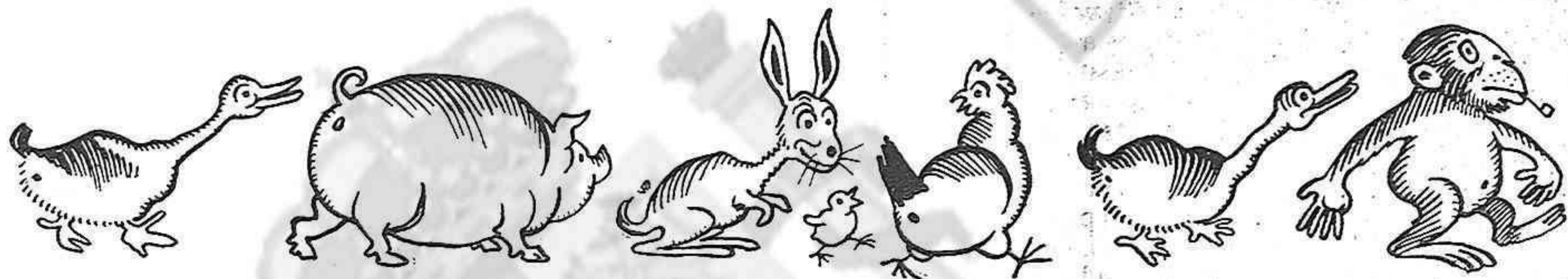
¿Es possible que'l crit de *Visca Espanya*

volgui dir encara, en boca de certa gent, *Mori Catalunya?* ¿No hi hà aquí precisament la més poderosa suscitatció d'un separatisme encara fantàstic? ¿Com compendran aquells pobres esperits l'obra profundament antipatriòtica que aixís consumen?

Seria raonable que algun lliberal gelós hagués alsat un crit de prevenció contra el projecte, com a perillós en sentit reaccionari; fins y tot, si voleu, se compendria que se l'ataqués en nom d'una convicció doctrinal de centralista en el sentit madrileny, com jo la tinc en el doble sentit madrileny y barceloní. Però tornar avui a retreure els vells topics de l'unitat nacional y el mite dels Reis Catòlics (aquets reis fabulosos que, després de tot, no realisaren tal unitat nacional), es un habillisme pera promoure l'entusiasme facil de les multituds. El senyor Mella, qui certament no es sospitós pera'ls patriotes, troba encara el projecte massa moderat.

Senyors diputats de la majoria: que no's digui que vosaltres heu callat durant dos anys y mitg davant el retras sistemàtic de la presentació dels projectes anticlericals, com aqueixa llei d'associacions promesa desde els primers dies com a penó de guerra; que no's digui que heu mantingut ab tot vigor y exercici les lleis prohibitives, com la de jurisdiccions, y heu abolit, de fet, l'immunitat parlamentaria, y que en cambi heu contribuït a tirar per terra el vostre propi poder, quan s'ha presentat al Congrés l'única llei vagament autonomista, això es, lliberal; una llei que heu combatut, no per possibles rezels de que pugui un dia ajudar a les dretes, no per precaucions lloables en favor de les prerrogatives civils, sinó com a perillosa pera'l teologisme pseudo-patriòtic que encara us domina, com a sospitosa pera la vaga concepció idolàtrica d'una nació que no fos constituïda pels propis connacionals, o d'una sobirania democràtica que no fos exercida pels propis ciutadans; superstició que, com un reste de l'absolutisme, ha fossilisat les vostres ànimes.

GABRIEL ALOMAR

BATALLADES

PER fi ha sonat l'hora ab tanta impaciència esperada pels déus majors de la política madrilenya.

Ha comensat la discussió de la llei de Mancomunitats y, jaquesta es la nostra!, han dit tots els que tenen ab en Canalejas litigis que dirimir, agravis que venjar o comptes a que fer creu de bona o de mala manera.

Potser a alguns, molt pocs, dels que s'han posat en front del projecte els ha mogut el secret desitg de contrariar les aspiracions de Catalunya; però, pera la majoria dels seus enemics, no hi hà més objectiu ni més blanc que la per ells odiada figura del jefe del Govern.

La patria, l'integritat nacional, els sagrats interessos de la gran familia espanyola... ¡Comedia, retòrica vuida, frases d'efecte, encaminades solament a enganyar als bobos!...

Diguemho clar. En la campanya empresa contra el projecte de Mancomunitats no hi hà ni amor a la patria, ni amor a les idees ni res que pugui exhibirse a la llum del sol y confesarse en veu alta.

En Moret ha volgut venjar-se de la trastada que en Canalejas va ferli birlantli la presidència.

En Burrell s'ha desembrassat de la bílis en el seu cor enmagatzemada desde que no es ministre.

El *Imparcial* ha donat sortida a tota l'indignació d'en Gasset, grosserament desposseït de la seva cartera vitalícia.

Y en Romanones, dirigint en les ombres la conjura, ha portat al Congrés aquet torrent de passions baixes, creient que era arribada l'ocasió d'enderrocar al Govern y de formar, ell,

situació, encara que no més fos per una setmana, per dos o tres dies, per vintiquatre hores...

Heushoaquí tot.

Enveja, despit, ambició, odi salvatge: aquet ha sigut el quarteto inspirador de la farsa representada en el Parlament desde l'altra divendres.

Comedia mal ensajada, mal decorada y fins mal vestida, els que no hagin comprès bé el seu mecanisme, aquí tenen l'argument.

Tampoc els francesos hi estan gaire entusiasmats ab la seva «aventura africana». Y això que Fransa es una nació rica y forta, y's troba en millor situació que nosaltres pera dedicarse a l'exportació de «novetats civilisadores».

Segons l'*Humanité*, l'ocupació del Marroc, lluny de respondre a un sentiment nacional o a una conveniència pel pervenir, es simplement un negoci no massa nèt, preparat pel grup colonial que capitaneja M. Etienne y en el qual hi interessen grans banquers, entre ells Monsieur Rothschild.

Y com que la campanya serà llarga y obligarà al Govern francès a portar a Africa cent mil soldats y a gastarhi cada any trescents seixanta milions, el diari de M. Jaurés pronostica que l'arriscada aventura que dirigeix el general Lyautey va a ser «un nou Mèjic».

Un nou Mèjic... La frase va ja repetintse ab massa insistència.

A Mèjic va comensar, en 1867, a apagar-se l'estrella de Napoleon III. De Querétaro a Se-dán la declinació sigué rapidíssima.

¿Quin eclipse deu temer, M. Jaurés, en el nou Mèjic que per la part del Marroc veu acostarse?

¡No'n sortirem mai!...
Diu *La Vanguardia*:

«El projecte de Mancomunidades ha merecido el asenso de todos los matices de la política catalana, excepción hecha del señor Lerroux».

Però ¿d'aont ho ha tret, *La Vanguardia*, que'l senyor Lerroux representa algun matis de la política catalana?

El senyor Lerroux representarà tot lo que an ell li convingui; però res de casa nostra, res que sigui català, no ho representa ni ho ha representat mai.

BUROCRACIES

AS províncies, representadas por sus Diputaciones, podrán mancomunarse PARA FINES EXCLUSIVAMENTE ADMINISTRATIVOS». Punt, y prou. Aquesta es la definició autèntica de la Llei de Mancomunitats, pastada aquí sense que ningú—fóra dels que n'han de gaudir—en fes cap cas. «Serà una mena de guardiola pera les formigues de *La Veü*, que han vingut darrera les cigales de *La Renaixensa*, deiem *inter nos*; però vetaquí que la guardiola, tot just posada damunt la taula del Congrés de la nació, se torna una esgarrifosa màquina infer-

Y ens permetem advertir al diari del carrer de Pelayo que aquet reconeixement de beligerància, aquesta debilitat d'atribuir al senyor dels Josepets una representació que en realitat no té, es una de les principals causes de l'espantosa confusió que avui regna en la política barcelonina.

Al parlar de Catalunya y dels seus homes representatius, citi's y anomeni's a qui's vulgui, però ¡per favor! deixi's sempre al senyor Lerroux en el lloc que correspon als aventurers y als saltimbanquis polítics.

Convé no oblidarho això.

Prendre's en serio an aquet personatge es una de les coses menos sèries que se li poden ocorre a un català.

Ha posat fi a les seves tasques el Congrés ferroviari reunit a Madrid.

El gran número de representants que en ell figuraven y la natural vehemència ab que alguns oradors varen expressarse no han sigut obstacle pera que'ls obrers carrilaires portessin a bon terme el seu proposit d'unirse y organitzar-se d'una manera sòlida y definitiva.

¿Quin rumbo pendrà, ara, la nova y poderosa associació? ¿Quàn y com seran formulades les seves demandes de millorament?

Deixem al temps la resposta d'aquestes interrogacions. Mentres tant, cal no perdre de vista que del Congrés de Madrid n'ha sortit l'unió de 50,000 obrers ferroviaris y que, pera discutir ab una forsa tan formidable, sobre tot quan se mou baix una direcció ferma y intel·ligent, hi ha que anar ab peus de plom y calcular, abans de donar un pas, totes les seves conseqüències.

Karl Marx va dirho un dia: «Treballadors, uniuvos». Bé han fet els carrilaires espanyols seguint tan bon consell.

Una de les coses que, en concepte d'en Moret, fan més sospitós el projecte de llei de Mancomunitats, es que tots els informes que en favor seu s'han presentat són de procedència catalana.

—Això dona lloc a suposar—diu don Segimon—que aquesta llei sols interessa a Catalunya.

¡Mireu si n'es de viu!... Sembla mentida que un home sol hagi pogut descobrir una veritat tan grossa...

Però, escolti, senyor Moret.

Els únics que's preocupen del perfeccionament de la llum són els mortals que tenen vista. Els cegos se *miren* l'assumpte ab completa indiferència.

Y ¿creu vostè que la natural apatia dels cegos es prou motiu pera que les aspiracions dels homes que tenen ulls siguin combatudes y posades en l'*índex* de les idees perilloses?

Ja sabem, don Segis, que'l despit pot molt, però una cosa es tenir odi al senyor Canalejas y un'altra faltar al respecte a la lògica.

Anunci que aquets dies ha vingut intercalat en les gazetilles dels diaris:

«La Sociedad General de Automóviles ha entregado un magnífico modelo 30 HP. «Mercedes», a don Alejandro Lerroux.»

Ja'ns sembla sentir als xinos entusiasmats:

—¿Eh, si n'es d'aixerit, el nostre quefe? ¡Ja disposa d'un altre *vehículo de la burguesía!* Y això ho diran, tot anant a peu y treient un pam de llengua.

S'acaba de constituir a Barcelona una nova agrupació catalanista radical.

El nou bloc polític se titula «Som».

Ja està be, ja, el títol, però nosaltres hi hauríem afegit la partícula *hi*.

Li hauríem posat ¡*Somhi!*

Seria més bonic y faria més reconsegat.

nal. ¡Quins crits d'esglai! ¡Quin temer que'l Parlament, y l'Estat espanyol, y la nació sencera, s'esmicolin ab l'explosió de la bomba! ¡Quines ganyotes de patriotisme ofès; quin posarse la mà al pit, acompanyant la vèu tremolosa, o estirant el puny clos accentuant l'invectiva, o estrenyer el mocador en una convulsió de pena, al considerar la dissolució iminenta del patrimoni sagrat que varen deixar els Reis Catòlics... als que se l'acaben de malmetre!... ¡Ja ho veieu: tot perquè *las províncies, representadas por sus Diputaciones, podrán mancomunarse para fines exclusivamente administrativos!*

Però com que l'inofensiva guardiola era allí, a la taula, a la vista de tothom, la bromada no podia durar gaire... Y no va durar gens. Els alarmistes lo que volien era fer caure an en Canalejas, y, abans de barallarshi, se pensaven ferli por ab la bomba, que no espantava a ningú, perquè tothom sabia que era vuida. Del terrabastall parlamentari no'n quedà més que la baralla fraterna dels *liberals* (!); les «mancomunitats» ja havien servit prou.

Se pot ben dir que—fóra de l'inflada diària del bluff que ab notable habilitat ha portat *La Veu*—el projecte regenerador arriba verge, si ha d'arribar, a l'execució, més o menys limitada. A Barcelona he sentit cridar, y els he escoltat amatent, als venedors de diaris; ni un ha dit mai *mancomunitats*...

La gent de *La Veu* y de la «Lliga» s'ha prevalgut aquí, com en altres ocasions, de l'inacció general; y els *inactos* s'han ficat a la famosa *actuació* cambonista, perquè una cosa o altra tenen de fer en els intermedis de les campanyes electorals. Però ¿creure en la regeneració que'ns duran les mancomunitats *para fines exclusivamente administrativos*? Ja'ns ho diran aviat.

Lo que no s'ha volgut explicar, ni en contra ni en pro, es ben senzill: que les mancomunitats —es a dir, la Mancomunitat catalana, si arriba a actuar—seran lo que vaig dir aquí mateix: «un *trust* a l'americana pera abaratar serveis colectius, manejar caudals, reclutar un exercit... d'empleiats y afavorir institucions y empreses adictes o agradoses a la «Lliga». La major prosperitat de Catalunya s'haurà d'estudiar a la «Lliga de Catalunya»...

Ho escric com ab recansa, sí; costa dir mal d'una colla d'homes intel·ligents, que han adoptat el mot d'*actuació* y el practiquen ab pertinacia. Sembla que la *conducta*, fins en la perversió, té aquí, entre nosaltres, dret a una certa consideració... No ji neguem, doncs. Però pensem ben bé en lo que fan y en lo que priven de fer, aquells homes.

Jo crec que la política avui, el regim dels Estats y de llurs derivacions, té una pedra de toc infalible. Es una adaptació d'aquella revelació de l'història com una *biografia*, que deia l'Emerson. Si s'aclara l'història quan examino les reaccions que en mi y en els homes com jo susciten els fets, les revolucions, les heroicitats y les infamies del passat, també les doctrines y les accions polítiques contemporànies prenen una significació precisa, apropiantmeles al cas meu y dels homes com jo.

Per això jo'm pregunto: ¿Es que les reformes *exclusivamente administrativas* de la futura mancomunitat ens seran milliores? Són funcions, les que tindrà, que ja exerceix la Diputació provincial, o delegacions de l'Estat que ja han estat TOTES delegades, y molt més... perquè ha delegat monopolis que són altres Estats... Doncs ja sé quin pa s'hi menja... o no s'hi menja. Serà un bé, molt reduït, pera mi y els meus, segons qui ho manegi. Ara, els regionalistes —que per això s'ho han empescat y ho empenyen, com en temps d'en Maura empenyen el projecte d'Administració Local, veientse amos de l'Ajuntament,—colligats ab reaccionaris irreductibles, se'n faran, si tot s'arregla, una ciutadella forta, això sí, contra tota renovació social. Demà, iquí sab quina patuleia hi ficarà la grapa, deixantli tota llibertat pera fer mal la mansuetut esporuguida de la nostra *ciudadania*!

Anant bé, serà, la mancomunitat, una *administració* honrada de certs bens colectius; com poden esser administracions igualment honrades les dels serveis y corporacions d'ara... Res més. Y per això no val la pena de sortir al carrer cridant «vivas».

Quan el senyor Cambó, dimecres, pregona va la «nova llei» al Congrés, feia veure que corria tanta pressa que no podia pas esperar-se a reformar ajuntaments, ni molt menys a reformar ciutadans desvalguts y analfabets...

Lo que no pot esperar-se es aquesta reforma, aquesta millora del ciutadà; y una llei que no'l millora, que no'm millora, es, més que inutil, perniciososa. El senyor Cambó, qui pera la reforma tributaria accepta la majoració de les taxes que tenen de pagar les finques beneficiades pel poble o per l'Estat, sense costar res al propietari, no vol pensar que aquella reforma es la mínima de les reparacions que deu el privilegi y la iniquitat triomfanta. Ell, que ha portat—segons deia—aquesta reforma de Londres, no hauria d'amagar les altres reformes que per allà s'emprenen—y que sortosament no són més que un comensament—, com anuncia en Lloyd George.—Allà's veu un camí... ¡sentimental, romàntic, de protesta y d'anarquia!... No, no s'hi ficaran els regionalistes catalans.

Doncs, no'ls hi hem d'anar pas al darrera. La Mancomunitat catalana serà obra seva, que per això's fa.

Els diuen que portaran l'autonomia, la llibertat y la prosperitat de Catalunya. Si Catalunya es la «Lliga de Catalunya» y la seva clientela; si l'autonomia, la llibertat y la prosperitat de Catalunya, no ha d'esser l'autonomia, la llibertat y la prosperitat dels catalans, jo, com els altres, ¿què voleu que fem sinó alzar-nos contra lo que comptat y debatut seran privilegis nous y novès iniquitats?

J. Miró

Terra de per mitg

LITRE cop ha estat en Canalejas apunt de caure. La fatídica paraula crisis—fatídica pera tot governant—ha corregut d'un cap a l'altre de la nació. Els diaris n'han anat plens. Per uns moments, creguerem tots que'l projecte de Mancomunitats costaria la pell al ministeri.

Quan el temor d'un cambi de govern era més fort, en Lerroux, que no bada, prenia el camí de Fransa. ¡Qualsevol s'exposa a quedar-se aquí, davant la possibilitat de que pugui tornar en Maura!

Hi hà qui diu que an en Lerroux el portà a Fransa no sé quin assumpte de negoci, o constitució d'una entitat de credit, de la qual s'ha parlat darrerament.

Potser sí. Podria esser que estigués la raó del costat dels que tal afirmen. Ab tot, no deixa d'esser xocant això de que'l viatge l'hagi sorprès en plè periode de rebombori polític. Se parla de si caurà o no caurà en Canalejas... L'atmòsfera's presenta carregada, y ja tenim que an en Lerroux li manca temps pera salvar la frontera. Una nova *coincidència*, que ve a augmentar la llarga serie de les que tant abunden en la vida del capdill revolucionari (?).

L'interès nacional, la propia dignitat, fa que'ns oposem a la tornada d'en Maura. El còlera ab tots els seus estragos, una epidemia devastadora, es preferible a veure'l poder en mans del quefe dels conservadors. No obstant, no més pel gust de presenciar com els lerrouxistes queien del burro, voldriem al polític mallorquí a la Presidencia del govern.

Allavors se veuria clarament el valor de les promeses d'en Lerroux, y lo que signifiquen els conceptes per ell llessats darrerament, quan deia:

Resolveos como yo a ir al sacrificio, para que el partido radical sepa oponerse a la vuelta de Maura y Cierva. Si para ello se necesita una víctima, yo, que hasta ahora no lo he sido, me brindo a serlo en esta ocasión. Los que no me vieron ir delante de vosotros... Os prometo caer con vosotros... etc.

Sols siguiés pera escarment dels lerrouxistes que l'aplaudien quan això deia, voldriem que tornés en Maura.

Per més que, ben mirat, tampoc l'exemple serviria de gran cosa.

Quan s'es lerrouxista, y se'n es de debò, les llissons de l'experiencia, com la veritat, són lletra morta.

Y pensar que per una temporada ofenguerem als xinos!

BLET

A un cubà

Jo ho veus; amic, en pocs dies ¡quants anys hem tornat enrera!...

El país, sobre les armes; les garanties, suspeses; l'autoritat, dictant ordres pel carrè a toc de corneta; a la costa, barcos yankis, recordantvos que en Platt vetlla, y allà a la manigua, flames sang, horrors, es dir ¡la guerra!

Y això no es més que'l prelude.

Ara vindran les venjances, els cops de mà misteriosos, les deportacions en massa; ara veuràs les industries poc a poc paralitzar-se, y encallar-se els treballs publicos y vuidarse les butxaques y omplirse els vells calabossos del Morro y de la Cabaña.

Y entre tant, al cor de l'isla continuarà la tragedia, y els combatents de pell blanca mataran als de pell negra, y poblats abans ditxosos seran tristos munts de cendra, y mentres les canonades faran tremolar la terra, els yankis, desde els seus barcos, seguiran vetllant la presa.

Vès, amic, l'història antiga

quan fàcilment se renova... ¿No es tot això que ara us passa igual a lo de aleshores? Llavors deia: ¡Cuba libre!, y ara el mateix crit ressona... No més hi ha una diferencia, una diferencia sola: llavors l'«amo»'s deia Espanya, y ara, José Miguel Gómez.

Y bé!... ¿Per' avui trobarvos com en aquells llunyans dies en que us alsaveu a Yara, ha dat Cuba tantes vides?... ¿Per' haver de tornà a fèrvolsa a tiros per la manigua, van conquistà els vostres martirs la llibertat benehida?... Reculada tan tremenda ¿sabs tu lo que significa?

Significa que'ls que manen als pobles, moltes vegades donen per llesta la feina al moment de comensarla. Cambiarli a un país la forma de govern, es cosa plana; lo complicat, lo difícil, es donarli una nova ànima y ferlo digne de rebre l'hostia de la Democracia.

C. GUMÀ

COM SEMPRES

POTSER algú creurà que la nostra persistència en combatre an en Canalejas es una mania filla d'aquesta mena de antipatia que, de vegades sense motiu, ens inspira una persona. Si's té en compte que'l propi Canalejas s'ha cuidat de donarnos diàriament la raó sempre que l'hem combatut, se comprendrà desseguida aquesta tossuderia en parlarne mal, ja que res aferma tant una convicció com la demostració constant de la seva lògica.

Els elogis que quasi tota la premsa catalana feia aquestos dies del President del Consell, ens hagueren fet somriure si no haguéssim vist entre ratlles l'interessada insinceritat que dictava aquelles alabances. L'ilustre demòcrata anava a fer un punt d'home. Havia promès a Catalunya fer Llei el Projecte de Mancomunitats y compliria la seva paraula malgrat totes les conjures dels correligionaris ambiciosos que volien ferli la traveta. O el projecte seria aprovat pel Congrés abans de les vacances o el partit liberal deixaria d'esser poder.

L'home que després de més de dos anys de poder no ha sapigut fer obra positiva en sentit liberal; que ha malgastat considerables energies en gallejar, pera arronsarse després afemelladament; que's titula demòcrata y persegueix als obrers, anticlerical y ens consagra al Sagrat Cor, pacifista y manté oberta la sangria al Marroc; l'home que empedra la seva vida ministerial de promeses y enganys, que té llengua y no té fets, que es impulsíu pels propis y apatic per l'acció; l'etern indecís, s'havia tornat tot d'una l'home de ferro que, ben capacitat de l'obra de justícia que anava a fer ab l'aprobació del projecte de Mancomunitats, anava a imposarla als arcaics centralistes que creuen que Espanya es la Porta del Sol, als separatistes enemics de Catalunya, als comparses de cada prohòmic liberal, als eternals entrebancadors de tota reforma sana. Massa tasca pera un abulic com en Canalejas.

No sabem com quedarà aquest assumpte a l'hora en que escrivim aquestes ratlles. Som al dimecres y l'única cosa positiva que s'ha vist fins ara no justifica pas les esperances que una part de l'opinió catalana havia posat an en Canalejas. El diluns accepta un vot de confiança, redactat en termes humillants y defensat desgraciadament per un Merino qualsevol; el dimars consent una obstrucció estúpida del seus correligionaris; del dimecres, a l'escriure, no'n sabem encara res, però l'indisciplina desvergonyida d'alguns elements ministerials, hipòcritament alentada per en Romanones, fa impossible la vida del govern liberal y enterra el projecte de Mancomunitats. Sortirà potser la fórmula, la socorreguda fórmula de sempre, que dona sofismes a tots pera consolar-se, però totes aquelles esperances de la setmana passada s'hauran enfonzat com un feble castell de cartes.

A Catalunya viu encara l'esperit federal que'ns fa simpatic un projecte com el de les Mancomunitats, per sa tendència *una miqueta* descentralisadora. L'última que aquest esperit federal no sigui igualment viu en el reste d'Espanya, perquè llavors seriem tots els espanyols a defensarlo y no fora possible que, ab evident mala fè, hi hagui qui s'aprofiti d'aquesta

qüestió pera ressucitar antics odis. Si l'opinió espanyola estés saturada de federalisme y tinguéssim consciencia de lo feixuc que es el jou centralista, aquesta petita autonomia que no podrà concedir en Canalejas l'imposaria més ampla la voluntat del país.

JEPH DE JESPU

LES GRANS FRASES

N Barroso, l'home de les feres arrogancies, el ministre tan combatut per les seves sospitoses *complacencies*, acaba de passar per una situació altament vaudevillesca, tant més divertida quan ha vingut a posar una nota

d'alegria en la vida política d'aquesta setmana. Inflat, orgullós com sempre, se disposava en Barroso a deixar el ministeri. La seva corpulenta humanitat no li permet utilitzar l'escala. Ab l'intent d'estalviar-se les cames y arribar més prompte a baix, se ficà, l'home, a l'ascensor.

Y l'ascensor jugà an en Barroso una mala passada. Parantse de sobte, deixà al ministre a la meitat del camí. El conseller quedà, aixís, acorralat dintre la caixa, talment com si's trobés encara en una d'aquelles sessions de Cortes que li feren suar sang y aigua.

La sorpresa del ministre no tingué limits. Després de la sorpresa siguéren la rabia y el despit els que s'apoderaren d'ell. ¿Què dirien les oposicions? ¿Quines bromes no's permetrien els enemics, a proposit de l'ascensor inoportú y irreverent?

En Barroso cridà auxili. Ab tot y haver acudit al seu socors, tingué d'estarse prop d'una hora dins la gavia. En una hora hi hà temps de sobres perquè el succés s'escampí per Madrid, arribi al Congrés y's fabriquin, a espatilles del ministre, unes quantes ironies més o menos molestoses.

En Soriano, amic entranyable del ministre, siguié el primer en aprofitarse del fet. En Soriano, maliciós, punxeta, preguntà a les Cortes pel ministre de la Governació. No quedà al president més recurs que'l de participar a la Cambra que en Barroso estava engaviat y que en aquell moment se treballava ardidament pera lliurar-lo de la presó.

La manifestació presidencial siguié acullida ab grans riallades. El succés merescué dels diputats tota mena de bromes. En Soriano, implacable, volgué exprimer l'ocasió y tornà a la carga. El succés no es, certament, dels que s'ofereixen tots els dies. La figura gegantesca del ministre servi de blanc pera que'l diputat republicà's divertís, disparant unes quantes tretos...

La nova de lo ocorregut en el Congrés siguié trasmesa an en Barroso, quan estava encara pendent de les maniobres dels operaris encarregats de reparar el desperfecte. Ja refet de la desagradable impressió del primer moment, esperava el ministre ab santa resignació l'hora de la seva llibertat, quan un amic dels que estiguéren a visitar-lo li contà lo ocorregut en el Congrés.

Y s'afirma que, irat, encès per la rabia, exclamà en Barroso, després que l'amic s'hagué explicat:

—Digueu an en Soriano que, si vol res, pugui aquí dalt.

X. X.

Volguent, com es natural, ser menos que'ls habitants de la península, l'element civil de Melilla està fent gestions pera que se li concedeixi el dret d'elegir un diputat a Cortes que representi aquella ciutat y'ls territoris que la rodejen.

Molt atendible ens sembla el pensament. Sobre tot, si la seva realisació contribueix al afiansament de la pau.

En compte d'haver de llegir, com ara, telegrams participantnos—per exemple—que a Benibuifor ens han ferit dos soldats y que a Taxdirt ens han mort un cabo, sempre serà més agradable rebre'n un que digui: «Al colegi electoral de Zeluan ha sigut desbaratada una roda de falsos electors.

»A Nador y a Uixián s'anava a fer tupinada y'ls moros adictes, per'evitarho, han frencat les urnes.»

Competencia de sombrerers

—Vinguin aquí, senyors, vinguin aquí!...
¡Aquesta es la gran moda!

—No se l'escoltin an aquet barretaire del costat. Lo que's portarà aquest estiu es això.

ECOS DEL TEMPS

—La nostra intenció, senyor rector, es passar l'estiu en aquet poble. Y com que nosaltres voldríem ser ben vistes, ¿què li sembla que hauríem de fer?

—Per la meua part, mentres tirin forses diners a la caixa de les ànimes, queden autorisades pera fer lo que vulguin.

—Apa, mossèn Llàntia, quan vulgui, ja pot engegar el cinemagrótafo.
—¡Bravo!... ¿ja sabras cridar bé: Caramelos de goma, pastillas de café con leche?...

Passa de castany obscur la broma que, no sabem per culpa de qui, s'està jugant a les societats obreres, clausurades el passat Setembre ab motiu de la tentativa de vaga general. Després de molts mesos de mantenir-les tancades, ve ara l'autoritat y decreta la seva obertura. Però, aquesta disposició ¿còm s'ha complert?

Tornantse per la policia les claus de les societats clausurades, però quedant terminament prohibit el funcionament de les mateixes. ¿S'ha vist mai absurde més gros?

Ab raó diu el president dels fusters, per qui s'ha sapigut aquesta inexplicable anomalia, que això es lo mateix que donar la llibertat a un pres, obrintli de bat a bat les portes de la presó, però advertintli que, si'n surt, serà castigat.

Y mentres tant, els representants del poble, els «defensors» de les classes treballadores, tan guapos y tan frescos!...

Lo de Cuba sembla que va posantse bé...

S'enten, bé pera les companyies navieres, que ja no saben còm enquirir en els seus barcos a tots els ciutadans que, fugint dels horrors de la guerra, desitjan abandonar el país. De Las Palmas telegrafien que ha arribat an aquell port un vapor ab 1,400 passatgers canaris, escapats de la gran antilla.

¡Pobre Cuba!

A hores d'ara jno n'hi haurà pocs allà de patriotes desenganyats que, posant el pensament en altres èpoques, deuen dirse que, pera arribar an aquesta situació, no valia la pena d'amarar de sang la manigua cubana!...

Mentres el divendres, al Parlament, se plantejava un dels problemes de més trascendencia pera la vida de la nació, el senyor Lerroux era a París.

¿A treballar per la revolució? ¿A veure si al ultim aquest any pot fer venir d'allà el pavo republicano?

No, senyors. Si vostès volen saber quins són ara els mals-de-cap del caudillo, arribinse fins a la plassa de Catalunya. Al costat del Hotel Colón veuran un ebanista que liquida. Preguntin a qualsevol persona, enterada d'aquestes coses, sobre la causa d'aquella liquidació, y segurament els dirà:

—Es que aquesta botiga ha de desocuparse perquè aquí hi ve a establirse una gran societat financiera.

—¿Espanyola?

—Unicament puc dir que'ls seus tres gerents són el senyor Boladeres, el marquès de Mariana y don Alejandro Lerroux.

—¿Què?... ¿Riuen?...

Més deu riure l'amigo del pueblo quan se veu assentat en mitg dels seus opulents consocios.

Una nombrosa colla de radicals d'Hostafrancs, s'organisen en fracció dissident del lerrouxisme, separantse pera sempre del quefe. Sempre es una satisfacció.

Però consti que han fet una mica tard els republicans d'Hostafrancs. Havien de separarse'n l'endemà de l'atentat.

R. I. P.

Ha deixat de publicarse *La Bandera Regional*, setmanari carlí que's publicava a Barcelona.

Es lo que deu haver pensat el fins ara pagano, senyor Roma:

—¡Haventhi tants pendons, en el nostre partit, quines ganes de gastarme els diners en *Banderes!*

Pel pecat d'haverse'n anat ab els dissidents, els lerrouxistes de Gracia han expulsat a l'ex-candidat radical senyor Sirvent.

Es altament còmica la *perogrullada* dels graciencs.

—¡Anatema! ¡Excumunió! ¡Mal fill!... En vista de que te'n vas... te treiem de casa.

S'ha separat del Circul Republicà del Pla de les Comedies el ferm y conseqüent Layret.

Es clar; se comprèn molt bé.

Ha volgut fugir del vendabal reformista que bufa, de temps ensà, en aquella casa.

¿Quina forsa tindria l'aire en mitg de la tramontanada?

Un vell que a una noia estima entusiasmat li va dí:

—¿Quan me donaras el sí?...

—Quan en Magalhaes Lima se decideixi a vení.

Un marit y molla, dels de la crosta de baix, surten de la parroquia de Santa Agna.

—Me sembla que avui el sermó ha sigut molt curt.

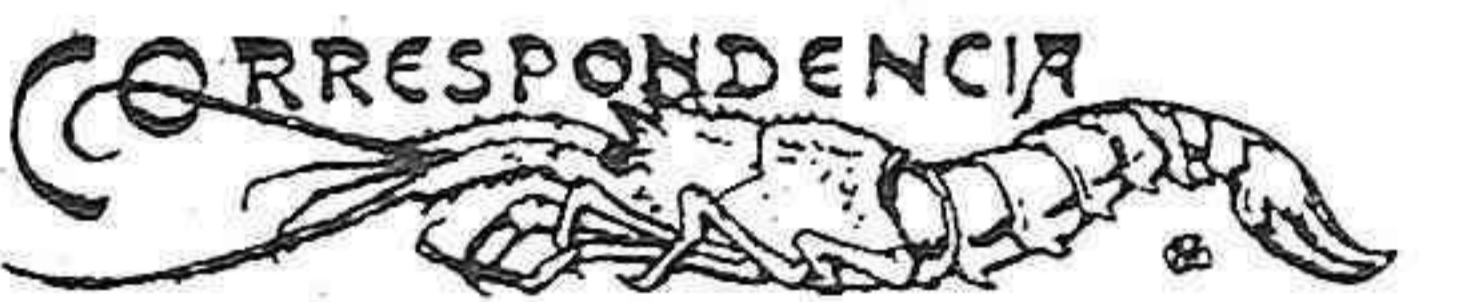
—¿Què sabs tu, dòna, si has estat dormint durant tota la predicació?

—Per això ho dic... Deu haver sigut curt, perquè encara m'ha quedat sòn.

A LO INSERTAT EN EL NUMERO 2251

- 1.ª XARADA I.—Cartagena.
- 2.ª Id. II.—Imaginació.
- 3.ª Id. III.—Carcanada.
- 4.ª Id. IV.—Primavera.
- 5.ª MUDANSA.—Piu, Peu, Pou, Pau.
- 6.ª TARGETA.—La mala partida.
- 7.ª CONVERSA.—Tecla.
- 8.ª JEROGLIFIC.—Entremaliada.

Cavallers: Un Canyellench: Ja devia veure que teníem ganes de complaure'!.—R. L. Moscatell: Si tenim temps de ferhi alguna esmena, no diré que no.—Sor Presa: El segon m'agrada més que'l primer.—R. Cases: Està plagada d'imperficcions. Creguim, ara que ve la canícula, deixi la ploma tranquila y aprofiti les *siestas* llegint bons poemes.—P. A. (Castellvell y Vilar): La cosa té massa gravetat pera esser engegada aixís a la baba-là.—Josep Rué:

Ni el rombo ni la caseta
no'ns tenen utilitat.
Si vol perdre la xaveta
fassi art de més calitat.

Pep Cistellé: Un parell d'endevalles y, encara, degudament esmenades.—Josep Cadàrner: Vetaquí uns versos que ab música potsen anirien molt bé. Perquè, no sé si ho sab que la música tapa molts defectes. Pregúntiho als manobres arregladors d'operetes vieneses.—V. Miró: El jeroglific no m'ha convensut. Aquella combinació del *Don* y aquella T. que sobra... ¿Què vol que li digui? ¡Se'm figura molt forsat y molt incorrecte!—J. E.: Veurem. L'assumpté es molt rellicós; de manera que no li asseguro.—Alpha y Omega: Totes, potser no; alguna, segurament que sí.—C. Horta: Rebut y tantes mercès.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Oim, número 8
Tinta Ch. Lorrilleux y C.ª